

BEVERHOUTSE FIETSRROUTE

Startpunt van deze 38 km. lange route vormt herberg/watersportcentrum **De Kijkuit** aan het kanaal **Gent-Brugge-Oostende** te Beernem. We draaien het stuur naar rechts en volgen de noordelijke **kanaaloever**, richting Brugge.

1.

Het kanaal Gent-Oostende, de Gentse Vaart, behoort tot de oudste scheepvaartwegen van ons land. Van Brugge tot Beernem werd de vaarweg grotendeels in de bedding van de vroegere Zuidleie of Brugse Leie gegraven. Met het uitdiepen van deze middeleeuwse waterloop werd reeds vroeg begonnen. In 1397 hadden de delvers Beernem bereikt toen het conflict met de weerspannige Gentenaars ontaarde in de fameuze ‘Slag van het Beverhoutsveld’. Na de smadelijke Brugse nederlaag werden de graafwerken stilgelegd. Pas in 1604 bundelden de Vlaamse steden de krachten om een nieuwe uitweg naar zee te realiseren. Ruim 200 jaar na het bloedige treffen werden de graafwerken beëindigd.

Tot het begin van de 19de eeuw werd op de vaart een ‘bargedienst’ ingelegd: een door paarden getrokken schuit vervoerde de passagiers in 6 uur tussen Gent en Brugge. In de loop der eeuwen zorgden talrijke verbredingen, verdiepingen en bochtafsnijdingen ervoor dat het kanaal evolueerde naar een druk bevaren waterweg.

Gedurende een kilometer blijven we de kanaaloever volgen : **Vaart Noord**. Voorbij een voederbedrijf bereiken we de brug over het kanaal. Rechts van ons situeert zich de gemeentekern van Beernem.

** wie een bezoek wil brengen aan het Provinciedomein Lippensgoed-Bulskampveld fietst onder de brug door en draait onmiddellijk rechtsaf. Ter hoogte van de (drukke) **Parklaan** gaat het weerom naar rechts, over het kanaal. Na zo'n 750 m wordt rechtsaf de **Wellingstraat** ingedraaid. Even verder dwarsen we de spoorweg. Uiteindelijk komen we op een wegsplitsing uit. Opnieuw kiezen we rechtsaf, nog steeds **Wellingstraat**. Eenmaal de brug over de autosnelweg E40 voorbij, is het nog slechts een kleine kilometer tot bij de ingang van het Provinciedomein (op de linkerhand).

In het Bulskampvelddomein worden huurfietsen ter beschikking gesteld. Recreanten kunnen bij het huren van een fiets via deze +/- 6 km lange aanlooproute op het traject van de Beverhoutsroute aansluiten.

2.

De eerste “officiële” vermelding van Beernem dateert uit 847; in dat jaar bekrachtigde Karel De Kale namelijk in een geschreven akte het eigendomsrecht van de Abdij van St. Amand-les-Eaux over de parochie “Bernehem”. In die tijd, en tot ver in de middeleeuwen, bestond het overgrote deel van de gemeente uit woeste onbebouwde gronden, uitgestrekte heidevelden waarin talrijke moerassen en vijvers verspreid lagen. De Frankische benaming “Bernehem” zou dan ook zoveel betekenen als “nederzetting” (= hem, heim) midden een moerasgebied (birnu). Hoewel ...andere meer fantasierijke (?) bronnen vertalen de naam als “streek waar beren huizen”,

daarbij wijzend op het feit dat tot vòòr een 3-tal eeuwen nog beren in de omliggende bossen voorkwamen... Vanaf halfweg de 18^e eeuw begonnen de eerste pioniers met de ontginning van de uitgestrekte heidevelden, die ze voor een habbekrats hadden gekocht. De ontgonnen gronden werden bebost of in cultuur gebracht; de moerasvijvers werden als visvijvers uitgebaat. Dat inzonderheid de nazaten van deze noeste werkers de vruchten der zware arbeid plukten blijkt uit het feit dat in de 19^e eeuw op het grondgebied Beernem niet minder dan acht kastelen stonden. Het waren dan ook deze kasteelheren, allen inmiddels vereerd met de titel van graaf of baron, die hun stempel drukten op het leven der gewone dorpingen (zoals goed geïllustreerd in de bekende T.V.-serie “De Bossen van Vlaanderen”)

We fietsen onder de brug door en draaien onmiddellijk het stuur naar rechts. Na 100 m slaan we links de **Legeweg** in. We monden uit op een dwarsweg, waar het opnieuw linksaf gaat: nog steeds **Legeweg**. Na een kleine kilometer verandert onze straat van naam : **Kasteelhoek**. Over ruim 2,5 km hebben we geen oog voor zijwegen; we blijven steeds de kronkelende **Kasteelhoek** trouw.

Ter hoogte van het restaurant Beverhof (links) fietsen we gezwind rechtsaf een met populieren omzoomde **landdreef** in. We bevinden ons midden de weilanden van het eeuwenoude Beverhoutsveld. In tegenstelling tot wat men vaak denkt heeft de naamgeving niets met bevers te maken; met “bever-hout” wordt in de kontreien de Ratelpopulier of Esp aangeduid, een boomsoort die hier destijds in grote getale werd aangeplant.

3.

De lange geschiedenis van het Beverhoutsveld, een vlakte van 483 ha weide en akkerland, doorsneden met landwegen en populierendreven, loopt verloren in de nevelen van de verre Middeleeuwen. In een oorkonde van 20 april 1567 staat dat de eerste keure, die dagtekende uit de 13de eeuw, van ouderdom onleesbaar was geworden. Volgens dit document was het Beverhoutsveld een schenking van een zekere Vrouwe van Beveren aan de aangrenzende bewoners, de zgn. ‘aanborgers’, die hiermee het alleenrecht verkregen om hun dieren vrij te laten grazen op deze ‘gemene weiden’. Het ongewone karakter van dit eigendomsrecht, dat nooit officieel kon bewezen worden en louter op overlevering steunde, was er de oorzaak van dat door de eeuwen heen talrijke pogingen werden ondernomen om het Beverhoutsveld in te palmen. Steeds echter kregen de aanborgers het laatste woord, ook al waren hun tegenstanders niet de eersten de besten (o.m. het Opperbestuur der Keizerlijke Domeinen, de ‘Advocaet-fiscael’ van Vlaanderen, de burgemeesters van Oedelem, Beernem en Oostkamp,...).

Omstreeks 1845 werd een aanvang gemaakt met het in cultuur brengen van het Beverhoutsveld. Het van ouds natuurlijk uitzicht van heide en moeras veranderd in een ordelijke lappendeken van netjes afgebakende akkers en omheinde weiden, doorsneden met lange dreven in plaats van de dijken van weleer. Op vandaag is niets van het oorspronkelijke uitzicht bewaard gebleven, evenmin als van de oude voorrechten der aanborgers. Na het laatste ‘grote proces van het Beverhoutsveld’ volgde in 1902 de feitelijke verdeling, waarbij de drie gemeenten elk hun ‘part’ krijgen toebedeeld.

800 m. verder draaien we haaks naar links in een andere **velddreef** die na 200 m een tarmaclaagje krijgt. Algauw krijgt onze weg kronkelende allures en na 700 m dwarsen we de Zuiddambeek. Na een bocht in de weg verschijnt op onze linkerhand het eeuwenoude “Blau Casteel”.

4.

Het Blau Casteel is een der oudste en belangrijkste omwalde hoeven van Oostkamp. Ooit stond hier een heus kasteel, dat voor het eerst officieel wordt vermeld in 1435. Aan de geschiedenis van het Blauw Kasteel is heel het verleden van het Beverhoutsveld verbonden. De legende vertelt immers dat is de woonplaats was van de fameuze “Dame van Beveren” die een deel van haar bezittingen overdroeg aan de omwonenden. Reeds als kind had deze rijke jongedame haar beide ouders verloren. Een verarmde tak van haar familie besloot de opvoeding van de jonge wees op zich te nemen. Dat dit niet zomaar uit menslievendheid gebeurde bewijst het feit dat zij het meisje nooit vertelden over haar fortuin, en om te verhinderen dat ze bij een later huwelijk nakomelingen zou nalaten lieten zij het kind onvruchtbaar maken (weliswaar een drastische manier om zichzelf als erfgenaam veilig te stellen!). Pas vele jaren later vernam de ondertussen volwassen geworden Juffrouw van Beveren over ‘haere rijckdommen en de boze daed die in haer persoon bedreven was’. Om zich op haar familie te wreken maakte zij terstond een testament op waarin zij 483 ha van haar gronden overliet aan “alle arme gebruykers die paelden tegen haer goed (het Beverhoutsveld genaemt), al waere ’t maer met één voet land, en zo ten eeuwigen daege voor de naekomelingen daer wonende...” Tot zover de legende, waarop de “aanborgers” eeuwenlang hun eigendomsrecht hebben gebaseerd. Dat zij niet helemaal ongelijk hadden bewijzen een aantal middeleeuwse documenten en kaarten waarop het “Leen en Heerlijkheid van Beverencourt, genaemt het Blau Casteel” uitgebreid beschreven staat.

800 m voorbij het Blauw Kasteel bereiken we de Oedelemse Steenweg die we dwarsen om onze weg nog een 350-tal meter rechtdoor te vervolgen in de **Lettenburgstraat**. We komen aan een dwarsweg en gaan rechtsaf in de **Pumphoekstraat**, die ons na 650 m op de **Veldstraat** brengt. Opnieuw draaien we naar rechts, tot we na 1 km aan het kruispunt met de **Beverhoutstraat** komen. Rechtsvoor staat een robuuste veldkapel.

5.

Nog steeds volgens de “Legende van het Beverhoutsveld” bevond zich hier ooit de parochiekerk van de Heerlijkheid van Beveren. Dit bidhuis zou verwoest zijn tijdens de “Slag om het Beverhoutsveld” op 3 mei 1382. Tijdens bloedige gevechten versloegen de Gentenaren onder leiding van Filips van Artevelde, hier een leger van Fransen en Bruggelingen, aangevoerd door Lodewijk van Maele. We herinneren ons nog dat de aanleiding tot dit bloedige treffen de aanleg van het kanaal Brugge-Gent was; gevolg van de Gentse overwinning werd het stilleggen (voor eeuwen) van de graafwerken.

Nuchtere burgers, die aan legenden geen geloof hechten, beweren dat deze veldkapel, zoals zoveel andere in Vlaanderen, eenvoudigweg een uiting zou zijn van de eertijds zo diepgewortelde landelijke vroomheid. Sinds 1944 wordt hier wel een traditie in ere gehouden : op 8 september van ieder jaar komt de parochiepriester een mis opdragen ter nagedachtenis van de vele Oostkampse en Canadese slachtoffers der beruchte “Slag bij Moerbrugge”.

We draaien het stuur naar links en fietsen gedurende een flinke kilometer quasi rechtlijnig op de grens tussen Oostkamp (links) en Beernem-Oedelem (rechts) in de **Beverhoutstraat**. Voorbij de van links komen Van Cailliedreef bereiken we een driegemeentenpunt: links ligt Oostkamp, rechtsvoor Assebroek (Brugge) en rechtsachter Oedelem (Beernem). Wij wijken niet van onze weg af, ook al krijgt hij thans een dubbele benaming: **Beverhoutstraat / Michel van Hammestraat**. Links strekken zich de gronden van “Chartreusen” en de “Gemene en Loweiden” uit; rechts zien we de laaggelegen “Assebroekse Meersen”.

6.

Beide weide- en akkergebieden hebben een gelijkaardige geschiedenis van gebruiksrechten als het Beverhoutsveld. De Chartreusen maakten oorspronkelijk deel uit van de goederen van het Karthuiszinnenklooster Sint-Anna-in-de-Woestijn te Sint Andries.

Hoewel de eerste eigenaar van de Gemene- en Loweiden niet met zekerheid bekend is, vernoemen veel heemkundigen als zodanig Boudewijn van Assebroek, die tijdens de 13^e eeuw heel wat gronden in de omgeving bezat. Hoe dan ook, een echte schenkingsakte konden de aanborders nooit voorleggen; de oudste bekende oorkonde over de Gemene- en Loweiden dagteekent van 12 juli 1475 en verklaart dat de aanborders “also langhe tyden daer geen memorie en is van der contrarien” het veld in eigendom bezaten en gemeenschappelijk gebruikten. Hét grote verschil met het Beverhoutsveld bestaat erin dat het eeuwenoude gebruikersrecht, ondanks even zware tegenkantingen, hier nog steeds van toepassing is. De huidige aanborders zijn allen afstammelingen van de oude families die het verkregen recht van elkaar overerfden. Het gebied van lage, vochtige weiden vormt een uitgelezen voedsel- en verblijfsgebied voor talrijke vogelsoorten. Water- en weidevogels als Kievit, Waterhoen, Blauwe reiger, Wulp en Goudplevier bevolken de meer open vlakten, kleinere zangvogels als Heggenmus, Winterkoning, Vink, Tuinfluiter en tiftjaf vinden geborgenheid in het dichte struweel. De talrijke afwateringssloten zijn op floristisch gebied bijzonder interessant; ze herbergen niet enkel algemene oever- en waterplanten als Gele lis, Gele en Witte waterkers, Oeverzegge en Egelskop maar ook zeldzamere soorten als Poelruit, Waterviolier en Zwanebloem hebben er nog hun standplaats. Op de schrale hooilandperceeltjes groeien Koekoeksbloem, Grote Ratelaar en breedbladige

Rietorchis. Precies deze rijkdom aan biotopen maakt het landschap der Chartreusen, de gemene Weiden en de Assebroekse Meersen tot een zeer aantrekkelijk en belevingsvol geheel.

Ruim anderhalve kilometer voorbij de Van Cailliedreef wordt onze weg gedwarst door de als recreatieweg ingerichte oude spoorlijn Brugge-Eeklo. We verlaten de ondertussen dicht bebouwde Michel Van Hammestraat en fietsen rechtsaf, tussen de afbakeningspaaltjes door, de **oude spoorweg** op.

7.

De spoorlijn Brugge-Eeklo werd tussen 1861 en 1863 aangelegd door de maatschappij “Chemin de fer d’Eecloo à Bruges”. In 1962 werd het deel Sijsele-Steenbrugge volledig uitgebroken. Begin de jaren ’80 werd de verlaten bedding als recreatiepad ingericht. De begroeiing van de spoorwegberm bestaat uit een rijke variatie van bomen, struiken en planten. In de vochtige stukjes elzenbos komt Wilde Kamperfoelie en Geoorde wilg talrijk voor; in de drogere gedeelten groeien Brem en Meidoorn tussen kruiden als St.-Janskruid en Boerewormkruid. Tegenaan Rijkevelde wordt het pad afgezoomd door Eiken, Trilpopulieren en Amerikaanse vogelkers; onder het kastanjehakhout en de Grove dennen van de bossen van Rijkevelde, treffen we in de kruidenlaag valse Salie, Stekelvaren en Rankende Helmbloem aan.

Gedurende ruim 2,5 km fietsen we over de “groene lijn”, dan wordt onze weg gedwarst door een brede dreef : de **Margareta van Vlaanderenstraat**. Hier verlaten we de oude spoorweg naar rechts om 50 m verder reeds linksaf de brede **Rijkeveldestraat** (aarden dreef) in te draaien.

8.

De oorsprong van Rijkevelde duikt meer dan 100.000 jaar de geschiedenis in. In die tijd was het klimaat hier veel guurder dan tegenwoordig; de Noordzee vormde een grote droge zandvlakte en striemende westenwinden voerden hele massa’s stuifzanden het achterland binnen. In een gebied dat thans Zandig Binnen-Vlaanderen wordt genoemd sloegen de zandkorrels neer en hoopten zich op in zandruggen van soms meer dan 10 m hoog. Rijkevelde maakte deel van deze zandvlakte die verder doorloopt tot het Waasland en de Antwerpse Kempen.

Middeleeuwse documenten beschrijven het gebied als “eene uitgestrekte, dorre en onbeploegde vlakte van alle zyden door speereboschjens omringd en bekend onder den zonderlingen naam van ryke velden”...De kaart die graaf de Ferraris in 1778 liet opmaken toont duidelijk dat de “speereboschjens” zich inzonderheid situeerden in de omgeving van het kasteel. Dit oude kasteel, waarvan de oorsprong zo goed als onbekend is, stond enkele honderden meter verder zuidwestwaarts dan het huidige, tussen 1913 en 1929 opgetrokken gebouw. In 1979 werden door de Dienst Waters en Bossen 76 ha van Rijkevelde aangekocht en voor het publiek opengesteld. Dit Domeinbos biedt ruime wandelmogelijkheden. Het aanpalende militair domein (50 ha) is tijdens de weekends eveneens voor wandelaars toegankelijk.

Na 300 m ontmoeten we de Holleweg die rechts naar het Rijkeveldekasteel leidt. Wij vervolgen evenwel onze route rechtdoor in de **Rijkeveldestraat**, tot we een flinke kilometer verder op de **Zwinstraat** uitmonden. We slaan rechtsaf, laten 300 m verder de Kerkweg (links) ongemoeid en slaan kort daarop voor de private toegangsdroef naar het Ten Torrekasteel. Hier zwenken we naar links in de **Zomerstraat**. Een flinke anderhalve kilometer kronkelen we met de **Zomerstraat/Zomerstraat West** heen en weer langs de grens tussen Oedelem (rechts) en Sijsele (links). We bereiken de Oedelemse Steenweg die we omzichtig dwarsen om onze route rechtdoor te vervolgen in de **Zomerstraat Oost**. Nog steeds vormt onze weg de grens tussen Sijsele en Oedelem. Over de volgende 2 km laten we ons niet door zijwegen afleiden; we houden steeds onze richting en de **Zomerstraat Oost** aan. Dan draaien we links de **Veldhoekstraat** in en komen zodoende op het grondgebied van de Damse deelgemeente Sijsele.

9.

Een goede 1.000 jaar geleden was Sijsele het centrum van een uitgestrekt gebied dat de huidige gemeenten Assebroek, Sijsele, Oedelem, St.-Kruis, een deel van Koolkerke en een deel van Brugge omvatte. In 961 kreeg het dan de naam Sijsele toebedeeld, waarmee verwezen werd naar de erfpachthoeve (=sele) die werd uitgebaat door de Frankische boer Siedsu. Oude kaarten tonen ons hoe zich hier een woest, zandig heidegebied uitstreckte, een “velt”, met tussen de hogere zandruggen talrijke moerassige laagten en verspreide kleine bosjes. De zandige bodem leverde niet veel op en de streek bleef dun bevolkt. Hier en daar bakenden keuterboertjes stukken heidegrond af om er hun geiten en schapen te laten grazen; later werden schuchtere pogingen ondernomen om de schrale gronden voor akker- en bosbouw te verbeteren. In de 18^e-19^e eeuw werd de ontginning pas, op voor die tijd grootschalige wijze, aangevat. De akkers en weiden zijn afgezoomd met houtwallen of hagen en geven het geheel een geborgen indruk.

Hoewel nog steeds niet onaardig voor het oog, rest op vandaag nagenoeg niets meer van het oorspronkelijke Sijseelse landschap. Heide en bossen moesten wijken voor woningen en landbouw.

Over de volgende 1700 m fietsen we thans heen en weer over de grenslijn tussen de gemeenten Sijsele en Maldegem, tevens provinciegrens tussen West- en Oost-Vlaanderen. We blijven steeds onze richting aanhouden, geen zijwegen kunnen ons bekoren. Dan komen we op een wegsplitsing waar we rechts met de weg meedraaien om 400 m verder op een

dwarsweg uit te monden. We laten de naar rechts verlopende Biezeveldstraat ongemoeid en volgen de **Veldstraat** naar links en kort daarop haaks naar rechts. Gedurende de volgende 1650 m laten we ons niet door zijwegen afleiden, dan brengt de **Veldstraat** ons bij de wegsplitsing met de **Pollepelstraat**. We gaan naar rechts en duiken het eeuwenoude Maldegemveld in.

10.

Ook de oorsprong van het Maldegemveld is in duistere nevelen gehuld. Wél is geweten dat het ooit deel uitmaakte van een immens heidegebied, dat zich uitstreckte van Roksem tot dichtbij Antwerpen, en waartoe ook Rijkevelde behoorde. Reeds vroeg (12e – 13e eeuw) werden grote delen van dit heideveld in akkerland omgezet zodat het gebied in vele stukken verbrokkelde. Het Maldegemveld bleef het langst in verbinding met het Bulskampveld, dat verliep over St.-Joris, Aalter, Beernem, Hertsberge en Wingene. Hoewel nooit precies gemeten, werd zijn oppervlakte in de 17^e eeuw geraamd op 2.000 gemet, dit is zowat 892 ha. Verspreid over het Veld lagen meerdere vijvers natuurlijke poelen die soms verschillende hectaren groot waren. Deze vijvers werden vooral voor de visteelt gebruikt. Het Maldegemveld was eigendom van de heer van Maldegem (toentertijd een der belangrijkste heerlijkheden van het Graafschap Vlaanderen) die in de 17^e en 18^e eeuw veel percelen heide in cijns gaf aan landbouwers uit de omgeving. Deze boeren zetten onmiddellijk de ontginning van het veld in: ze trokken dreven en grachten, legden vijvers droog en zetten de heidegronden om in akkerland of bospercelen? Ze betoonden daarbij een dusdanige ijver, dat op het einde van de 18^e eeuw nog amper 500 gemet (een kleine 200 ha) van het oorspronkelijke Maldegemveld overbleven.

Na zowat een kilometer brengt de **Pollepelstraat** ons op de **Schautenstraat**. Hier gaat het eventjes naar links om na 200 m rechtsaf de **Holleweg** in te slaan. Na een flinke kilometer bereiken we de kruising met de Nieuwhofdreef, die linksaf naar de Maldegemse wijk Kleit leidt. Wij vervolgen evenwel onze route rechtdoor.

11.

“Kleit” ontleent zijn naam aan een dikke laag Bartoonse klei die hier zo’n 70 miljoen jaar geleden door de zee werd achtergelaten. Het was precies uit deze klei dat in de ruime omgeving op voor die tijd relatief grote schaal stenen werden gebakken. Een blik op onze stafkaart toont ons tenandere talrijke toponiemen (Tegelhoogte, Steenhoven, Potterie, ...) die aan deze oude ambacht herinneren. De bezembinderij vormde eertijds ene andere belangrijke bedrijvigheid van deze op de rand van het Maldegemveld gelegen woongemeenschap. De grote bezems werden uit “krakke” (struikheide), berkerijs of brem vervaardigd; de kleine potbezems uit dopheide of “heed”. Het meeste rijshout werd gesneden op het Maldegemveld, maar ook op het verderaf gelegen Bulskampveld werden de benodigde materialen verzameld.

Na 500 m gaan we met onze weg mee haaks naar rechts en kort daarop even haaks naar links. 350 m verder ontmoeten we op rechts de **Grote Nieuwhofdreef** die we (rechtsaf) inslaan. Gedurende een kleine 2,5 km volgen we thans deze rechte weg die ons door Burkel, een bebost gebied met talrijke wandelpaadjes zal voeren.

12.

Burkel was een van de oude kernen vanwaaruit de ontginning van het Maldegemveld werd ingezet. De naam zou van "Berkelo" zijn afgeleid en wijzen op een de vroegere aanwezigheid van een berkenbos. In 1243 kocht de Koksijdse abdij van Ter Duinen 353 bunders (= zo'n 475 ha) heidegrond en in 1276 werd er de hoeve "Groot Burkelhof" gebouwd. Aanvankelijk werd dit hof aan landbouwers verpacht, maar aan het begin van de 18^e eeuw namen de monniken van Ter Duinen er zelf hun intrek. Ter hoogte van de huidige Groot Burkelkalseide, ongeveer op de plaats waar we ons thans bevinden, lagen de vijvers van Burkel. In deze natuurlijke poelen werd vis gekweekt ten behoeve van de abdij. Vanaf de 18^e eeuw startten de monniken tevens met de systematische ontginning van grote percelen heide, waar ze zich voordien hadden beperkt tot enkele in de nabijheid van het Burkelhof gelegen heidestukjes. Er werden rechte dreven aangelegd en vooral bos aangeplant, reeds halfweg de 18e eeuw legde de abt van Ter Duinen boomkwekerijen aan op zijn domein. Eeuwenlang stond op gans de oppervlakte grond slecht één woning, namelijk het Goed van groot Burkel. De weinige huizen die we er nu aantreffen dateren allen van na de Franse Revolutie. Hoewel sterk veranderd in de loop der tijden vormt Burkel nog steeds een landschappelijk gaaf gebied met schaarse bewoning en afwisselend bos en akkerland.

We lopen uit op een dwarsweg: **Groot Burkelkalseide** en gaan naar rechts. Na 500 m draaien we de eerste weg links in: **Paardedreef**. 800 m verder komen we bij een dwarsweg; hier gaat het eventjes naar links, om quasi onmiddellijk rechtsaf de **Nieuwenhovestraat** in te slaan. Aan de kruising met de Bruinbergstraat/Waterstraat zetten we onze route rechtdoor verder: nog steeds **Nieuwenhovestraat**. Algauw bemerken we op rechts de bescheiden restanten van het Koningsbos, dat vroeger een groot deel van de streek bedekte; links steekt het kerktorentje van Knesselare boven de velden uit. Tot vòòr een paar honderd jaar behoorden al deze velden tot het domein van het Prinsengoed.

13.

Het Prinsengoed is één van de oudste nederzettingen uit de streek. Het waren waarschijnlijk Frankische boeren die zich hier voor het eerst vestigden in de vallei van de Flabbaertsbeek, op de grens van Oedelem en Knesselare. Langs beide oevers van deze beek lag een uitgestrekt, drassig en bestruikt gebied waarop o.m. Grote klis of kliskrud, een woekerplant van onbebouwde en zompige plaatsen, groeide. Aan de ene zijde van de beek lag (aanvankelijk op grondgebied Oedelem) het Prinsengoed; aan de overzijde ontstond omstreeks de 12^e eeuw "Cnislara", het huidige Knesselare. De naamgeving is van Germaanse oorsprong en een rechtstreekse verwijzing naar de ligging van de woongemeenschap: "clesse" (= klis) – "laar" (vochtig terrein met struikgewas). Later evolueerde het Prinsengoed tot leenhof van de Heerlijkheid van het Knesselaarse. Benevens akkers, weiden en bossen bezat de eigenaar ook ettelijke hectaren heidegrond in het Maldegemveld. Naar alle waarschijnlijkheid liet hij op het

veld ook turf steken , waarvan een deel als brandstof werd gebruikt en de rest verkocht. Een rechtstreekse verbindingsweg leidde vanaf het Prinsenhof naar de oude Brugse Heirweg; vermoedelijk vond de turf hierlangs zijn weg naar afnemers in Brugge.

Onze weg geeft uit op de Knesselarestraat. Rechts, op zowat 150 m van hier, leidt een landweg op links naar de aloude hoeve Wulfsberghe. Wij gaan evenwel naar links, eventjes maar, om na een paar tientallen meter reeds naar rechts de Zeldonkstraat in te draaien. Op het kruispunt staat het Zeldonkkruis, opgericht als herinnering aan de Boerenkrijg.

14.

De oudste vermelding van het op een mote gebouwde Wulfsberghe gaat terug tot in 1242, en beschrijft het complex als een leengoed afhankelijk van de Burg van Brugge. Dezelfde documenten beweren dat op dit leenhof Walter de Marvis, bisschop van Doornik, de grenzen van de parochies in het Bulskampveld (= de latere grenzen) kwam vastleggen. Het Zeldonkkruis, op het kruispunt van de Zeldonkstraat en Knesselarestraat, zou tenandere een “opvolger” zijn van één van de Marvis’ oorspronkelijke grenspalen. Volgens historici is de naamgeving een rechtstreekse verwijzing naar de eerste eigenaars van het Goed, de Brugse poortersfamilie Van Wulfsberghe. De legende verhaalt evenwel dat enkele knechten van de hoevebewoners tijdens een jachtpartij te Uirsel en wolf schoten. Naar verluidt was hun baas zo opgetogen met zijn jachttrofee dat hij via de naam van zijn “doeninkske” iedereen voor altijd aan deze heuglijke gebeurtenis wilde herinneren... Hoe dan ook, in de 18^e eeuw werd het aloude leengoed compleet herbouwd. Het zijn dan ook de overblijfselen van dit “hernieuwde” buitengoed met omgevend park en een deel van de oude wallen die we op vandaag nog kunnen bekijken.

Een flinke anderhalve kilometer zullen we thans de **Zeldonkstraat** aanhouden; dan bereiken we het kruispunt van de Pottestraat/Oedeleemsteenweg . Wie een bezoekje wil brengen aan het charmante dorpje St.-Joris-ten-distel gaat hier linksaf.

15.

Sint-Joris, met zijn oude lage huisjes en schilderachtige hoekjes, ontstond in de 10^e eeuw rond een kapel midden een woestenij die “Distele” werd genoemd. Aanvankelijk een armoedig dorpje in een schrale streek, kreeg het plaatsje halfweg de 19^e eeuw een aanzienlijke welstand. Toen ontstond hier namelijk een ambachtelijke huisnijverheid, het lattenklieven, die zo typisch werd voor dit dorp dat de inwoners de naam van “lattenklievers” meekregen. Deze latten (+/- 1 m lang, 3 cm breed en enkel millimeters dik) werden destijds bij de bouw van een huis op de balken getimmerd. Daarna bestreek de plafonneerder ze met plaaster.

De plafonneerlatten werden in hoofdzaak uit dennenhout vervaardigd. Dit hout verspreidt een sterke aangename harsgeur. Tot vòòr een 60-tal jaren kon men deze geur over geheel Sint-Joris waarnemen; op de hoven van de meeste woningen lagen immers grote stapels dennenhout of bussels plafonneerlatten. Tot aan de eerste Wereldoorlog werd het materiaal aangevoerd via vloten over de vaart. De vloten kwamen aangedreven vanuit Gent, voortgetrokken door paarden of ook wel door stevige mannen die “vlottrekkers” werden genoemd. Er waren ook “vlotdrijvers”, kerels die op de vloten stonden en bij middel van grote stangen het gevaarte in de goede richting dirigeerden.

Toen na de tweede Wereldoorlog allerlei nieuwe plafonneertechnieken in opgang kwamen verloor het lattenklieven meteen zijn economische betekenis en verhuisde stilletjes naar het rijk der folklore...

De parochiekerk bezit een uiterst merkwaardig houten ruiterbeeldje van de kerkpatroon St-Joris, daterend uit de tweede helft van de 15^e eeuw. Een onderschrift op het altaar vermeldt dat het beeld de trekken weergeeft van Philips de Schone, andere bronnen beweren dat het een sprekende gelijkenis vertoont met Karel de Stoute en nog recentelijker werd het beeldje tentoongesteld in het Brugse Gruuthusemuseum als zijnde een quasi perfecte portrettering van Lodewijk van Gruuthuse. Al deze addellijke lieden leefden inderdaad in de periode waarin het beeldje werd gemaakt; wellicht leken ze alledrie sprekend op elkaar...?

Wij trappen nog zo'n 300 meter rechtdoor en negeren alle zijwegen, om daarna schuin rechts de **Veldstraat** te volgen. Na 750 meter ontvangt onze weg de van links komende **Citroenstraat** en neemt haar naam over. We blijven steeds rechtdoor fietsen en monden na zowat 600 meter op de **kanaaloever** uit. Hier gaat het rechtsaf, richting **De Kijkuit**, die we na 1200 meter bereiken. Dorstige kelen zullen content zijn....

INFO:

West-Vlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd vzw,

Abdijbekestraat 9, 8200 Brugge, tel 050.40.70.40

Westtoerisme vzw, Kasteel Tillegem,

8200 Brugge, tel 050.38.02.96

FIETSVERHUUR:

Herberg Kijkuit,

Kijkuit 1, 8730 Beernem, tel 050.78.15.53

Provinciedoemein Lippensgoed – Bulskampveld,

8730 Beernem, 050.78.91.76